

Kennis over delta's moet naar samenleving toe

Veel delta's zijn alleen dankzij technologie bewoonbaar, maar behoren desondanks tot de dichtstbevolkte gebieden op aarde. Dat vraagt om speciaal beheer, synergie en vooral samenwerking tussen wetenschap en praktijk en bewustwording van de maatschappij. Deltares heeft het onderzoeksprogramma 'Delta governance' gelanceerd, dat bestuurders, beleidsmakers en private partijen handvatten geeft voor het inrichten van deltagebieden om wonen, werken en leven optimaal te combineren. Op 14 november is - onder het motto 'Dynamiek in de delta' - in het World Art Centre in Delft het eerste Delta governance-symposium gehouden.

Door intensief ruimtegebruik, verwevenheid van gebruiksfuncties en de grote schaal is het besturen en inrichten van delta's zeer complex. Zorgen voor voldoende zoet water en bescherming tegen overstromingen, omgaan met verdroging en bodemdaling en klimaatverandering zijn belangrijke 'uitdagingen', waardoor de druk op de delta toeneemt.

"We moeten niet blijven hangen in plannen", zegt Gerard Jan Ellen, senior onderzoeker en projectleider namens Deltares. Volgens hem houden bestaande governanceconcepten beperkt rekening met de complexe problematiek in de delta's en bijbehorende onzekerheden. "Met dit project onderscheiden we ons, door samen met overheden, private partijen en kennisinstellingen de handschoen op te pakken." "Pas als we ook het complexe systeem van de delta's begrijpen, kunnen we tot doorwrochte praktijkadviezen komen en multidisciplinair gaan samenwerken. Programma's als Kennis voor Klimaat dagen ons uit te leren hoe dat moet. Het is niet zo moeilijk een nieuw label als *delta governance* te introduceren, het is vooral lastig dat te gaan invullen en uitwerken zodat het wetenschappelijke betekenis én maatschappelijke meerwaarde krijgt", zegt Arwin van Buuren, hoofddocent bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit. "We hebben elkaar nodig. Bestuurskundigen, die tot vele disciplines behoren en daardoor in hoge mate complementair zijn, vertegenwoordigen samen verschillende schakels in de kennisketen. Door praktijkrelevant wetenschappelijk onderzoek en toepassingsgerichte kennis voor advisering te

combineren is het mogelijk inhoud en proces te verbinden."

Zonder technologie is wonen in delta's vrijwel onmogelijk, maar mét zijn deze gebieden, volgens Jaap Kwadijk, directeur kennis van Deltares, juist heel aantrekkelijk. "Inmiddels behoren delta's tot de dichtstbevolkte gebieden op aarde. Dat geeft een grote druk op de ruimte, wat de leefbaarheid kan aantasten. Een kleine verandering kan in een delta grote gevolgen hebben. Daarom is speciaal beheer nodig. *Delta governance* faciliteert dat. Het is een mooi vak waar Nederland goed in is én elke delta vraagt zijn eigen *governance*", aldus Kwadijk die zelf in de Rijn-Maasdelta en de Nijl in Egypte werkte en de verschillen kent.

Hoogleraar bestuurskunde Geert Teisman (Erasmus Universiteit) constateert dat "inhoudelijke experts vaak een bepaald idee hebben over wat moet gebeuren en vervolgens aan bestuurskundigen vragen of zij dat even kunnen realiseren. Ik wens dat we snel uit die valkuil stappen en samen kijken naar een aanpak die het vraagstuk kan helpen oplossen. Voor bestuurders en experts is deltatechnologie even relevant. Daár kunnen ze elkaar ontmoeten." Volgens Teisman is het buitengewoon essentieel te spreken over *governance* in plaats van *government*. "De waterschappen zijn een klassiek voorbeeld van een delta-overheid. Daarmee konden we lang vooruit, maar nu zien we een verschuiving, van publiek naar privaat naar particulier. We slagen erin verantwoordelijkheden zodanig vorm te geven dat ze elkaar versterken." Teisman noemt dat *multidomein-governance*. "Kennis van water alleen is niet meer voldoende.

Onderzoeksgroepen betrekken er steeds vaker ook de bodem en energie bij. Zonder inhoudelijke excellente expertise en kennis ben je nergens. Het is goed elkaar te helpen. De samenleving ontwikkelt zich dankzij specialisaties. Door de toenemende complexiteit groeit de onderlinge afhankelijkheid. Samen met anderen komen we verder."

Verankering

Joost Schrijnen, praktijkhoogleraar Ruimtelijke Planning en Strategie aan de TU Delft, is van huis uit gespecialiseerd in stedenbouw en water. "We zijn alleen een wereldspeler als wij in dit land experimenteren en innoveren. Het gaat niet alleen om de instandhouding van Nederland maar om de instandhouding van een unieke, eeuwenoude sector die bij ons land hoort en in instituties is verankerd. Dat laatste is enorm belangrijk, net zoals het verbinden van veiligheid in de delta's met economie en ecologie. Dit inzicht is nieuw en moeten we delen. Gelukkig dat er een nieuw kabinet is dat natuur niet heeft verboden." Volgens Schrijnen heeft niet het Deltaprogramma maar de samenleving het primaat. Die moet zeggen wat zij wil op en naast het water, waarna op basis daarvan de discussie in het parlement en andere gremia kan plaatsvinden. Waardoor we ons op een hogere schaal kunnen positioneren in een ecosysteem. Probleem daarbij is dat de burger niets weet van de deltaproblematiek. De orkanen Sandy en Katrina helpen, maar tegelijk denken de mensen dat hier niets kan gebeuren omdat de veiligheid goed is geregeld. Daardoor kan het vinden van draagvlak als maatregelen nodig zijn, moeilijk zijn. "De waterschappen moeten meer gaan betalen en daardoor zijn de dijken nu al ineens hoger dan gedacht. De wedstrijd wordt gespeeld, maar de regels veranderen. Dat gaat gesedemeter geven."

"Als er zoveel onzekerheden zijn over toekomstige ontwikkelingen, moet iets van de aanwezige kennis landen bij de mensen die erover gaan. Deltares moet kennis cadeau doen aan de samenleving. Anders gaat het niet goed", zegt Schrijnen, die bang is dat het Deltaprogramma in zichzelf ook weer een bureaucratie wordt, zonder rekening te houden met wat milieuorganisaties en topdirecteuren vinden. "Om het programma te laten slagen, moet er iets gebeuren aan het eigenaarschap, anders kan Wim Kuijken wel deltabeslissingen maken, maar is er niemand om ze uit te voeren."

Joost Schrijnen (foto: Herman Zonderland, Deltares)

